

MELİHA YILDIZ

UÇURUM KENARINDAKİ
SALINCAKLAR

DESTEK YAYINLARI: 1796
ARAŞTIRMA: 400

MELİHA YILDIZ / UÇURUM KENARINDAKİ SALINCAKLAR

Her hakkı saklıdır. Bu eserin aynen ya da özet olarak hiçbir bölümü, yayınevinin yazılı izni alınmadan kullanılamaz.

İmtiyaz Sahibi: Destek Yapım Prodüksiyon Dış Tic. A.Ş.

Genel Yayın Yönetmeni: Ertürk Akşun

Yayın Koordinatörü: Özlem Esmegül

Üretim Koordinatörü: Semran Karaçayır

Editör: Devrim Yalkut

Kapak Tasarım: Yusuf Levent Akbulut

Sayfa Düzeni: Tuğçe Budak Kılıç

Sosyal Medya-Grafik: Mesud Topal-Nursefa Üzümler-Kalender-Samet Ersöz

Reklam ve Tanıtım: Selen Çavuşoğlu-Işıl İlgit Şimşek

Destek Yayınları: Ağustos 2023
Yayıncı Sertifika No. 43196

ISBN 978-625-441-964-5

© Destek Yayınları

Abdi İpekçi Caddesi No. 31/5 Nişantaşı/İstanbul

Tel. (0) 212 252 22 42

Faks: (0) 212 252 22 43

www.destekdukkani.com

info@destekyayinlari.com

facebook.com/DestekYayinevi

twitter.com/destekyayinlari

instagram.com/destekyayinlari

Destek Dukkan

Deniz Ofset – Çetin Koçak

Sertifika No. 48625

Maltepe Mahallesi

Hastane Yolu Sokak No. 1/6

Zeytinburnu / İstanbul

Tel. (0) 212 613 30 06

MELİHA YILDIZ

Uçurum Kenarındaki Salıncaklar

ÇOCUKLARDA
CİNSEL İSTİSMAR VAKALARI

DESTEK
Yayınları

İÇİNDEKİLER

Yazar Hakkında.....	7
Önsöz	9
Yazarla Röportaj.....	25
Hayatta Kalanlarla Röportajlar	35
Çirkin Şişman Çocuk.....	39
İçine Cin Kaçan Çocuk.....	53
Hırçın Kız	67
Görünmez Çocuk.....	85
Zengin Çocuğu	99
Akıllı Uslu Çocuk.....	113
Hastalığı Tanımlanamayan Çocuk.....	123
Bir Hayatta Kalanın Benimle Yaptığı Röportaj.....	133
Şizofren Çocuk	151

YAZAR HAKKINDA

1975'te, cinsel istismar da dahil, birçok istismar ve ihmalin yaşandığı bir evde doğdu. Kırk dört yaşına geldiğinde, bir videoyla yaşadığı cinsel istismarı anlattı. Bu, onun için mağdurluktan aktivistliğe giden yolculuğun başlangıcı oldu. Türkiye'de, aile içi cinsel istismarın "mağdur" tarafından anlatıldığı ilk kitap olan *Kutsal Tecrit*, 2021 yılında yayımlandı. Artı Gerçek'te köşe yazarı olarak çocuğun cinsel istismarı üzerine yazmaya devam ediyor.

ÖNSÖZ

Prof. Dr. Betül Ulukol
Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi

İstismar bir çocuğun yalnızca çocukluğunu değil geleceğini de gölgeleyen en ağır travmalardan biridir. Çocuğun istismarı; onun sağlığına, yaşamına, gelişimine ve onuruna zarar verir veya zarar verme potansiyeli taşır. Her türlü istismar çocuk için örseleyici olsa da özellikle cinsel istismar etkileri yıllar boyu sürebilen, çok ağır bir istismar şeklidir.

Hangi davranışların cinsel istismar olarak kabul edilmesi gerektiği kimi zaman tartışma konusu olsa da, en net ve açık tanım; bir çocuğun, yetişkin tarafından cinsel uyararak kullanılmasıdır. Bir durumun ya da davranışın cinsel istismar olarak tanımlanması için çocuğa dokunulması ya da çocukta fiziksel bir iz bırakılması gerekmez. Çocuk herhangi bir temas olmadan da cinsel istismara uğrayabilir. Cinsel eyleme şahit olmak, teşhircilikle karşılaşmak, pornografik materyalde kullanılmak ya da cinsel şiddetle tehdit edilmek gibi pek çok durumda temas olmasa dahi çocuğun orselendiğini, duygusal yaşantısında derin yaraların açıldığını biliyoruz.

Cinsel istismar tanımını yaparken karşımıza çıkan diğer bir sorun; çocuğun içine çekildiği istismar eylemine karşı

tepki göstermediği, gönüllü olarak katıldığı, hatta kendisinin istediği, bu nedenle de olayın istismar olarak kabul edilmemesi gerektiğine ilişkin yanlış kabuldür. Henüz psiko-sosyal olarak gelişimini tamamlamamış bir bireyin, yani çocuğun bir cinsel eyleme dahil edilmeye ya da cinsel obje olarak kullanılmaya bilerek ve isteyerek onay vermesi söz konusu olamaz. Çocuğun karşı koyamamasının, reddedememesinin, hatta gönüllü gibi görünmesinin ardında ne yapacağını bilememe, korku, kandırılma, ikna edilme gibi çocuğun direncini kıran birçok neden vardır. Uzun süre devam eden cinsel istismarın mağduru çocukların travmaları o kadar derindir ki artık kimsenin kendilerini koruyamayacağını, kurtaramayacağını düşünürler ve bedenlerine yabancılaşarak o beden kendilerinin değilmiş gibi davranışlar gösterebilirler. Bu durum, çocuğun bu eylemlere katılma isteğini değil, ne kadar ağır şekilde yaralandığını gösterir.

Cinsel istismarın çocuk üzerindeki yaralayıcı etkisi çok şiddetlidir. Eğer istismar çocuğun güvendiği, sığındığı, kendisini koruyacağına inandığı kişi ya da kişiler tarafından gerçekleştirilirse yaralanma çok daha ağır olur. Bu, cinsel istismarın aile içinde gerçekleşmesi durumunda en üst seviyeye ulaşır. Çünkü aile bir çocuğun sevgiyi ve şefkati yaşayarak öğrendiği, hayata hazırlandığı, geleceğini şekillendirdiği, kendini en güvende hissettiği yerdir.

Çocuk ailesinden aldığı güçle ve destekle büyür, gelişir ve güçlenir. Çocukların yaşamdan beklentilerini, içselleştirdiği değerleri ve mizacını belirleyen en önemli unsurlardan olan aile, çocuğun korunmasında ve güvenliğinin sağlanmasında da en güçlü yapıdır. Çocuğun korunmasında ve gelişiminde bu kadar büyük öneme sahip olan ailenin, çocuğun örse-

lenmesine neden olan, çocuğu doğrudan yaralayan bir yapı haline gelmesi, çocuğun kendini koruyacağına inandığı, güvendiği kişiler tarafından istismara uğraması, örselenmenin ve yaralanmanın şiddetini de artırır. Çocuk için en güvenli ortam olduğu düşünülen aileden yönelen cinsel travma, aile dışından kaynaklanan cinsel travmaya göre daha ciddi sonuçlar doğurur. Bu nedenle ensest, çocuk istismarının en şiddetli, en ciddi formu olarak kabul edilebilir.

Ensest nedir?

Ensestin tüm dünyada kabul edilen tek ve kesin bir tanımını olmasa da uluslararası otoriteler tarafından kabul edilen çerçeve; “aile içinde güç ve otoriteye sahip kişi ya da kişilerin çocuğu cinsel olarak istismar etmesi” şeklindedir. Buna göre birbiriyle evli olanlar dışındaki aile üyeleri arasında sözlü-sözsüz, fiziksel, görsel her türlü erotik davranış ensest olarak kabul edilir.

İstismarı gerçekleştirenin kim olduğu konusunda temel ölçüt kan bağı değildir. Baba, anne, ağabey, abla, amca, dayı, teyze, hala ve dede gibi kan bağı olan akrabaların yanı sıra çocuk üzerinde otoritesi ve saygınlığı olan üvey anne-baba ve üvey kardeşler gibi akrabaların gerçekleştirdiği cinsel istismar davranışları da ensest olarak kabul edilir.

Hangi çocuklar ensest mağduru olur?

Kız çocuklar da erkek çocuklar da ensest mağduru olabilirler. Ancak kız çocukların istismara uğradığı ensest olgularının daha fazla olduğu bilinmektedir. Aynı evde yaşayan birden çok kız ve erkek çocuk, aynı zamanda ya da farklı zamanlarda istismara uğrayabilir.

Özellikle zihinsel engeli olan çocukların, yaşadıklarının anlamını henüz kavrayamayacak yaştaki çocukların ensest mağduru olma riski daha yüksektir. İstismarı gerçekleştiren kişi, çocuğun kırılğanlığını ve savunmasızlığını fırsat bilerek eylemlerini gerçekleştirir. İstismar, çocuk henüz küçükken başlayıp, büyüdüğünde daha küçük kardeşe yönelerek devam edebilir. Bu durumda aile içindeki ensest istismarı uzun yıllar açığa çıkmadan sürebilir.

Enseste istismar tecavüz şeklinde başlayabilir. Ancak bazı olgularda çocuğa sevgi ya da ilgi gösteriyormuş gibi başlayıp cinsel bölgelere dokunma, okşama gibi tacizlerle uzun yıllar devam edebilir. Sevgi ihtiyacının karşılandığını düşünen çocuklar karşılaştıkları bu davranışların cinsel istismar olduğunu çok sonra fark eder. Bazı çocuklar başlarına gelen olayı “Babalar böyle sever sanıyordum...” diyerek dile getirirler. İstismarcı, çocuk için hem güven hem de tehlike kaynağıdır.

Tacizlerine dokunma, okşama şeklinde başlayan istismarcıların bir kısmı istismarı zaman içinde tecavüze kadar ilerletir. Bu süreçte çocuğun direncini kırmak, kendisinden uzaklaşmasını önlemek, yardım istemesini engellemek için ödüllere kandırma ya da tehdit yoluna gidebilir. Eğer çocuk istismarı gerçekleştiren kişinin ilgisini ya da sevgisini ancak bu yolla alabileceğini düşünürse sırf bu sevgiyi kaybetmemek için bile sessiz kalabilir. İstismarı gerçekleştiren kişinin çocuk üzerindeki otoritesinin veya baskısının sonucu olarak çocuk ailede kendisine inanılmayacağını düşünebilir, başına gelenlerin kendisi ile ilgili bir sorun olduğu yanlışlığına kapılabilir. Bu da çocuğun sessiz kalmasına neden olur ve istismarın devam etmesine yol açar.

Bazı olgularda ailede birden çok çocuk varsa bunlardan biri kendini feda eder, ses çıkaramaz, bu şekilde kardeşlerini istismardan koruyabileceğini düşünür ve kendi istismarının devam etmesine göz yumar. Uzun süre devam eden ensest olgularında çocuk sıkışmıştır ve kendini güçsüz hisseder. Çoğu, başına gelenlerin kendi suçu olduğunu ve olanların kendi kötülüğünden kaynaklandığını düşünür. Çocukların, suçluluk hissi ve ebeveynlerini kaybetme korkuları tekrarlayan biçimde cinsel istismara maruz kalmalarına yol açar.

Ensest faili kimdir ve nasıl biridir?

Ensest olgularında en sık suçlanan baba figüründeki kişidir. Türkiye’de farklı bölgelerde yapılan araştırmalarda aile içi cinsel saldırıların başında çocuğun öz babası veya üvey babasının geldiği gösterilmiştir. Bunu öz kardeş, üvey kardeş ve diğer yakın akrabalar izlemektedir (Meke, 2022; Yetiş, 2021; Koçtürk ve Yüksel, 2019).

İstismarcılar farklı ekonomik ve demografik özellikler gösterse de sıklıkla eğitim ve sosyoekonomik düzeyi düşük kişilerdir. Büyük kısmı, toplum tarafından “sıradan” olarak değerlendirilen kişilerdir. Bu özellikleri istismarcılardan taciz eylemleri karşısında kuşku duyulmasını da güçleştirir. Bazı araştırmalarda geçmişinde cinsel istismar öyküsü olan erkeklerin daha fazla cinsel istismar davranışı sergiledikleri belirlenmiştir.

Ensest faillerinin diğer cinsel istismar faillerine göre daha fazla içekapalı, bağımlı, ilişki kurma şekilleri sorunlu kişiler oldukları, kendilerini kontrol edebilme ve engellenme toleranslarının daha düşük olduğu, bazı psikopa-

tolojilerinin olduğu görülmektedir. Bununla birlikte bazı olgularda ensest faili babaların sert, ataerkil ve duygusal olarak dengesiz, anti-sosyal kişilik özelliğine sahip oldukları, uyuşturucu kullandıkları veya sorunlu alkol kullanımının olduğu da görülmektedir.

Bu kişilerin kendi ebeveyn ilişkilerinin de sorunlu olduğu, ebeveynleri tarafından yetersiz bakım verilmiş kişiler oldukları bildirilmektedir. Erişkinlerin kendi çocukluk deneyimlerinin kendi ebeveynlik pratiklerine yansıdığı görülmektedir. Bu bilgiyi desteklemek üzere, çocuğunun bakımıyla doğrudan ilgilenen babaların daha az istismar uyguladıkları saptanmıştır.

Ensest istismarının faili çocukla aynı evde yaşamıyorsa, çocuk yalnızken, özellikle yardım isteyebileceği kişilerden uzak olduğunda istismara yöneldiği bildirilmektedir. İstismarcılar mağdur ile yalnız kalabilmek için, yoğun bir şekilde mağduru izole etme çabasında olur.

Ensestin Yaşandığı Ailelerin Özellikleri Nelerdir?

Enseste tüm sosyoekonomik gruplardan ailelerde rastlanabilir. Ensestin ortaya çıktığı ailelerin çoğu dışarıdan problemlili bir aile gibi görülmez. Ancak bu ailelerin dinamiklerinde ciddi sorunlar vardır. Parçalanmış veya kalabalık aile yapısı, aile içi şiddet varlığı, sorunlu alkol kullanımı, uyuşturucu kullanımı, üvey bir ebeveyn varlığı, sosyal desteğin yetersizliği, işsizlik, kız çocuğun karşılanmamış sevgi ihtiyacı, annenin gece saatlerinde çalışmak durumunda olması ya da evden uzakta olması, ebeveynlerin sorunlu cinsel yaşantıları, ebeveynlerde ruhsal veya fi-

ziksel hastalıkların varlığı, yetişkinlerin çocukla aynı odayı ya da yatağı paylaşmaları gibi etkenler ensest açısından önemli risk faktörleri arasındadır. Bu tip riskli aile yapısı ensest için kolaylaştırıcı bir zemin oluştursa da anne ve babaların çocuklara karşı duygusal açıdan uzak olması önemli unsur olarak kabul edilebilir.

Cinsel istismar olgusunun yaşandığı aile üyeleri arasında en sık kullanılan savunma mekanizması inkârdır. Ancak mantıksallaştırma ve bilişsel çarpıtma gibi diğer patolojik savunma mekanizmaları da sık kullanılmaktadır. Aile içi cinsel istismar olgularında sosyal izolasyon sık görülür, ailenin çoğunlukla dışa kapalı olduğu dikkat çekmektedir. Ensest her türden ailede görülse de, aile bireyleri arasında iletişimin güçlü olduğu durumlarda ensestin açığa çıkarılması daha kolay olabilir. Ailelerin cinsel istismara maruz kalan çocuklarıyla olan ilişkilerinde, sergiledikleri koruyucu ve destekleyici davranışlar, çocukların travma belirtilerinin iyileşmesinde etkilidir.

Ensest Olgularında Annenin Rolü

Aile içi cinsel istismarın söz konusu olduğu ailelerde annenin rolü son derece önemlidir. Annenin çocuğuna inanması ve destek olması, çocuğun ruh sağlığına olumlu şekilde etki eder. Anne desteğini alan ensest mağduru çocukların, bu travmatik olayla daha kolay baş edebildikleri, olumsuz etkilerin daha kolay hafifletilebildiği bilinmektedir. Ancak annenin, çocuğun yaşadığı olayın bir yanlış anlaşılma ya da hata olduğunu düşünmesi, bu nedenle çocuğa karşı öfke duyması durumunda çocuğun yaşadığı

ğı örselenme çok daha ciddi bir boyuta ulaşabilir. Ensest mağduru olan yetişkin kadınlar ile yapılan bazı araştırmalarda, mağdur kadınlar kendilerini istismar eden babalarından daha çok, olaya göz yuman ve kendilerini korumadıklarını düşündükleri annelerine karşı daha fazla öfke ve düşmanlık hissettiklerini ifade etmektedir.

Ailenin beklenen fonksiyonlarını yerine getirememesi, aile içinde ihtiyaçların doğru ve uygun şekilde karşılanmaması, rollerin ve sınırların karışmış olması annenin de aile içindeki rolünü etkiler. Cinsel istismarın yaşandığı ailelerde anne çocuklarına karşı yeterince koruyucu değilse, iletişim sıkıntıları yaşıyorsa, psikolojik sorunları varsa, kendisi de aile içi şiddet mağduru ise ensest olayını fark ettiğinde, şaşkınlık, öfke, inanmama, suçluluk gibi karışık duygular yaşayabilir.

Bununla birlikte annelerin ensest olayının farkında olmalarına rağmen, kurulu aile düzeninin bozulmasını istememe, ekonomik olarak zor duruma düşmekten korkma, kocasının şiddet uygulayacağı kaygısı ve olayın çevreden duyulmasını istememe gibi nedenlerle, bu durumu görmezden gelmeyi tercih ettikleri de görülmektedir. Hatta, bazı annelerin çocuğun uğradığı cinsel tacizi unutmak için çocukta hatalar aramaya başladığı belirtilmektedir.

Annelerin tavırlarında böyle bir olayı inanılmaz bulmak kadar, yaşadıkları rol çatışmasının da payı olabilir. Bununla birlikte aile içi cinsel istismar olgularında annenin olanları nasıl algıladığı ve değerlendirdiği, yaşananlara karşı duruşunu da belirler. Annenin, aile içindeki zorlayıcılar, aile içi şiddet, ailenin ataerkil yapısı ve geçmiş istismar deneyimleri dikkate alınmadan “ensesti kolaylaştıran”, “kız çocuğuna yönelik düşmanca tavırları olan”, “eşinin

cinsel talebini reddeden” ya da “eşinin cinsel enerjisini kızına yönlendiren” bir birey olarak etiketlenmesi annenin rolünü açıklamak için yanlış bir yaklaşım olacaktır. Bu yaklaşım saldırganın yaptıklarının sorumluluğunu anne ile paylaşma eğilimini destekler. Baskın olan erkek, tüm duygusal ve cinsel ihtiyaçlarının karşılanmasının hakkı olduğu inancı ile anneyi suçlayarak, çocuğun istismarını makul ve haklı göstermek isteyebilir. Ancak ailedeki hiçbir zorlayıcı faktör ya da annenin herhangi bir özelliği saldırganın sorumluluğunu değiştiremez.

Ensestin Ortaya Çıkması Neden Zordur?

Çocukların uğradıkları cinsel istismarın sıklığına ilişkin net bir bilgi elde etmek mümkün değildir. Çünkü cinsel istismar olgularının çoğu gizli kalır, herhangi bir bildirimde bulunulmaz. Yine de Dünya Sağlık Örgütü dünya genelinde kız çocukların yüzde 20’sinin ve erkek çocukların yüzde 10’unun çocukluk döneminde cinsel ilişkiye zorlandığı ya da cinsel istismara uğradıkları, bunların da yarıya yakınının aile içinde gerçekleştiği yönünde bir var sayımda bulunmaktadır (WHO, 2004).

Türkiye’de yapılan çalışmalardan elde edilen veriler de çocuk cinsel istismarının gerçek sıklığını göstermekten çok uzaktır. Özellikle ensest söz konusu olduğunda olgunun açığa çıkması ve yasal sürecin başlaması olasılığı çok düşüktür. Bunun farklı nedenleri vardır:

- Ensest mağduru olan çocuk kendini en güvenli hissettiği yerde ve en güvendiği kişi tarafından örselenmiştir. Bu

durumda başına gelenleri anlatabileceği ve yardım isteye-
bileceği başka bir kişi ve ortam olmadığı düşüncesi ile içi-
ne kapanır, yaşadıklarını saklamayı tercih eder. Çocuğun
bu çemberden çıkması için kendisini güvende hissedeceği
başka ilişkilere ya da ortamlara ihtiyacı vardır.

- Çocuğun başına gelenleri paylaşması durumunda yar-
dım istediği kişilerin tavrı son derece önemlidir. Aile bi-
reyleri olayı hiç fark etmemiş olabilirler, bu durumda ço-
cuğun anlattıklarına inanmayabilirler. Çocuğa inansalar
ya da olaya şahit olsalar bile ensesti açığa çıkaramayabilir
ya da gizli tutabilirler. Bu durumda çocukların mağduri-
yeti yıllar boyunca artarak sürebilir. Ayrıca çocuğun dü-
şüncelerini, yaşamın başka alanlarında önemsememeye
dayalı ebeveynlik anlayışı da çocukların istismar hakkın-
da söylediklerinin görmezden gelinmesine neden olabilir.
- Ailenin ve içinde yaşadığı çevrenin namus anlayışı,
hem çocuklarda hem de ailelerde baskı unsuru olabilir. Bu
durumda aileler ensesti fark etseler ya da çocuğa inansalar
bile harekete geçmezler. Çünkü toplumun gözünde ensest,
cinsel saldırının ötesinde mağdur ve ailesinin namusunun
kirlenmesi olarak algılanmaktadır.
- İstismarı babanın gerçekleştirdiği durumlarda ensestin
ortaya çıkması, ailenin yeni bir yapılanma ile tekrar ku-
rulmasını beraberinde getirmektedir. Bu durumda ailenin
diğer bireylerinin özellikle de annenin sorumlulukları ve
taşınması gereken yük artar. Eğer anne ve diğer aile bireyle-
ri yeterince güçlü değilse, sosyal destekleri yeterli değilse
olayın açığa çıkmasını istemeyebilirler.
- Ailede farklı şiddet ve istismar çeşitleri bir arada oldu-
ğunda, anne olayı açığa çıkarmak için gereken gücü göste-

remeyebilir. Özellikle annelerin kendilerinin de fiziksel ve cinsel şiddet gördüğü durumlar, anneyi ve enste maruz kalan çocuğu daha da çaresizleştirmektedir.

- Enstest kardeşler arasında gerçekleştiğinde ebeveynler, hem mağdurun hem saldırganın kendi çocukları olması nedeniyle ikilem yaşayabilirler. Ebeveynin saldırgan çocuğunu korumaya yönelik davranışı, bazı durumlarda cinsel saldırının ortaya çıkmasına engel olabilir.
- Enstest karşısında annenin ve diğer aile bireylerinin karşı karşıya kaldıkları sorunlar nedeniyle olay yargıya yansımış olsa bile, öykü yalanlanıp, şikâyet geri çekilerek şiddetin varlığı reddedilebilmektedir.
- Çocuk cinsel istismarının adli sisteme yansımalarının önündeki engellerden biri de dava açılması ve yargı sürecinde karşılaşılabilecek sorunlara ve istenmeyen durumlara ilişkin kaygılardır. Bu sorun aile içinde yaşanan istismar olguları için de geçerlidir.

Çocuğun da ailenin de enstesti anlatmasının ve olaya müdahale edilmesinin önündeki çeşitli engeller nedeniyle istismarın fark edilmesi çoğu zaman küçük ipuçlarının değerlendirilmesi ile mümkün olur. İstismar olayı, çocukta anormal davranışların fark edilmesiyle, çocuğun fiziksel bir rahatsızlığı sonucunda doktora götürülmesiyle ya da çocuğun olayı üçüncü bir şahsa anlatmasıyla ortaya çıkabilir. Cinsel istismar mağduru çocukların, birine bahsetmekten çekinseler de yardım ihtiyacı içinde olduklarını düşündüklerinde, yaşadıkları olayı sanki bir başka çocuk yaşamış gibi aktarabilecekleri de unutulmamalıdır.